

УДК 331.5:339.92

О. А. Беззубченко,
В. В. Калінін

НОВІТНІ РЕАЛІЇ МІЖНАРОДНОГО РИНКУ ПРАЦІ: ТРАНСНАЦІОНАЛЬНІ ЕФЕКТИ ТРУДОРЕСУРСНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

У статті досліджено новітні імперативи розвитку міжнародного ринку праці від впливом транснаціоналізації: глобальні можливості задоволення трудоресурсних потреб транснаціональних компаній; екстериторіальні механізми узгодження попиту-пропозиції робочої сили; внутрішньокорпоративні сегменти міжнародного ринку праці. Проаналізовано механізм задоволення трудоресурсних потреб ТНК, підкреслено двоїстий характер стратегії трудоресурсного забезпечення ТНК: одночасна орієнтація на міжнародний і на внутрішньокорпоративний ринок праці. Підкреслено, що в умовах глобального трудоресурсного дефіциту зростає конкуренція за людські ресурси як каталізатор міжнародної міграції; трудова міграція виступає домінантною складовою міжнародних міграційних переміщень. Наголошено на необхідності формування уніфікованої міграційної політики в світі. Зроблено висновок щодо балансувальної ролі ТНК в системі міжнародного ринку праці в умовах просторово-структурних трансформацій зайнятості.

Ключові слова: міжнародний ринок праці, транснаціоналізація, транснаціональні компанії, трудоресурсне забезпечення, людські ресурси, глобальний трудоресурсний дефіцит, міжнародна міграція, трудова міграція, міграційна політика, просторово-структурні трансформації, зайнятість.

DOI 10.34079/2226-2822-2023-13-26-123-134

Постановка проблеми у загальному вигляді та зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями.

Сучасні ТНК виступають важливою складовою світогосподарської системи, контролюючи до половини промислового виробництва у світовій економіці, до 80 % загальносвітового обсягу досліджень і розробок, концентруючи в рамках транснаціональних компаній і їх підрозділів третину світової торгівлі і більше 50 млн зайнятих. В результаті активізації процесів транснаціоналізації і необхідності кадрового забезпечення структурних підрозділів ТНК, розташованих в різних країнах, змінюються імперативи розвитку міжнародного ринку праці: з одного боку, міжнародний ринок праці формує глобальні можливості задоволення трудоресурсних потреб корпорацій, з іншого – формуються новітні екстериторіальні механізми узгодження попиту-пропозиції робочої сили на наднаціональному рівні через внутрішньокорпоративні сегменти міжнародного ринку праці.

Транснаціональні відносини все більше впливають на трансформацію механізмів трудоресурсного забезпечення у світовому масштабі, формуючи систему викликів і переваг для приймаючих країн і країн походження робочої сили. Відбувається структурно-просторова перебудова механізмів функціонування міжнародного ринку праці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питання транснаціоналізації знаходяться у фокусі досліджень вітчизняних і зарубіжних вчених: фундаментальним засадам транснаціоналізації присвячено праці

С. Якубовського, Ю. Козака, Н. Логвінової (Якубовський, Козак та Логвінова, (ред.), 2011), основні тенденції розвитку транснаціоналізації вивчають О. Баула, Т. Вісіна та ін. (Баула, Вісіна, Вісин та ін., 2018), інноваційні аспекти транснаціоналізації світової економіки досліджує Л. Михайлишин (Михайлишин, 2016), питання взаємозв'язку транснаціоналізації і конкурентного розвитку національних економік є предметом аналізу Л. Руденко-Сударєвої та О. Мозгового (Руденко-Сударєва, (ред.), 2015), підходи до вимірювання транснаціоналізації аналізує С. Trentini (Trentini, 2021), аспекти взаємодії держав і ТНК розглядають N. Matthews та С. Carpenter (Matthews and Carpenter, 2022) людиноцентричні аспекти діяльності ТНК аналізує G. Skinner (Skinner, 2020) та ін.

Водночас вплив транснаціоналізації на трансформацію міжнародного ринку праці потребує подальшого опрацювання, зважаючи на множинність функціональних аспектів трудових ресурсного забезпечення ТНК і структурно-просторові зрушення на ринку праці на сучасному етапі.

Метою статті є ідентифікація новітніх імперативів розвитку міжнародного ринку праці і транснаціональних ефектів трудових ресурсного забезпечення на сучасному етапі активізації діяльності ТНК.

Виклад основного матеріалу.

Тенденції та явища, що на сучасному етапі впливають на розвиток світової економіки, зумовлюють комплексні зрушення в системі задоволення попиту на працю. При цьому процес формування єдиного міжнародного ринку праці є доволі суперечливим: з одного боку, спостерігається уніфікація вимог до використання робочої сили у світовому масштабі, з іншого – посилюється прояв локальних тенденцій трудових ресурсного забезпечення, перш за все, під впливом процесів транснаціоналізації.

Транснаціоналізація світової економіки представляє собою процес розширення міжнародної діяльності компаній та установ промислового, фінансового спрямування, сфери послуг, їх вихід за рамки географічних кордонів країн, що призводить до перетворення національних компаній у транснаціональні за рахунок поглинання компаній інших країн, створення спільних компаній, залучення іноземних інвестицій, довгострокової науково-технічної кооперації тощо, – що призводить до отримання доступу до додаткових джерел фінансового капіталу, нових технологій та інновацій, сучасного організаційно-управлінського досвіду (Михайлишин, 2016, с. 23).

Транснаціональні корпорації (ТНК) є головним суб'єктом світогосподарських відносин і формою, що втілює в собі, як правило, усі види сучасного міжнародного бізнесу (Якубовський, Козак та Логвінова, с. 7) (табл. 1). Знаковою особливістю еволюції ТНК на сучасному етапі є формування мультигалузевої організації виробництва на базі глобальної оптимізації – створення глобальних ланцюгів вартості (*Global Value Chains – GVC*). Щодо просторового аспекту форми організації бізнесу, то вона належить до мережевої змішаної форми надрегіонального типу (в контексті структуризації економічного простору, на сучасному етапі можна стверджувати про метаструктурний характер організації) (Щеглюк, 2018, с. 85), що знаходить прояв в механізмах трудових ресурсного забезпечення на міжнародному ринку праці. Так, на 100 працюючих у Швейцарії припадає 79 працівників, зайнятих на швейцарських підприємствах за кордоном, у Швеції – 20 працюючих, у Фінляндії – 17, Німеччині – 12 (Якубовський, Козак та Логвінова, с. 11).

Відповідно міжнародний поділ праці у формі спеціалізації та кооперування між структурними підрозділами транснаціональної корпорації визначає структуру і просторові орієнтири задоволення трудових ресурсних потреб ТНК. В рамках корпорацій висока частка зайнятих на підприємствах, розташованих за межами країн їх походження:

NESTLE (Швейцарія) – 96 %, ITT (США) – 73 %, Unilever (Велика Британія, Нідерланди) – 70 %; Zinger Corporation (США) – 60 % (Якубовський, Козак та Логвінова, с. 11).

Таблиця 1

Топ-20 найбільших ТНК світу, 2022 (Fortune, 2023)

	<i>ТНК</i>	<i>Країна</i>	<i>Виручка, млрд дол США</i>	<i>Чистий прибуток млрд дол США</i>	<i>Активи млрд дол США</i>	<i>Кількість співробітників</i>
1	Walmart	США	572,75	13,673	244,86	2 300 000
2	Amazon	США	469,82	33,364	420,55	1 544 000
3	State Grid	Китай	460,62	7,138	735,43	871 145
4	China National Petroleum	Китай	411,69	9,638	660,01	1 090 345
5	Sinopec Group	Китай	401,31	8,316	380,67	542 286
6	Saudi Aramco	Саудівська Аравія	400,40	105,37	576,13	68 493
7	Apple	США	365,82	94,68	351,00	164 000
8	Volkswagen	Німеччина	295,82	18,187	601,03	672 789
9	China State Construction Engineering	Китай	293,71	4,444	378,35	368 327
10	CVS Health	США	292,11	7,910	233,00	258 000
11	United Health Group	США	287,60	17,285	212,21	350 000
12	ExxonMobil	США	285,64	23,040	338,92	63 000
13	Toyota Motor	Японія	279,34	25,371	557,52	377 369
14	Berkshire Hathaway	США	276,09	89,795	958,78	372 000
15	Shell	Велика Британія	272,66	20,101	404,38	82 000
16	McKesson	США	263,97	1,114	63,30	66 500
17	Alphabet	США	257,64	76,033	359,27	186 779
18	Samsung Electronica	Республіка Корея	244,33	34,293	358,98	84 462
19	Trafigura Group	Сінгапур	231,31	3,100	90,07	9031
20	Hon Hai Precision Industry	Китай	214,62	4,988	141,04	826 608

Формування оптимальної структури ТНК базується на оптимальному розподілі функцій між структурними підрозділами і формуванні такої системи зв'язків між ними, яка дає можливість оперативно обмінюватись інформацією, приймати управлінські рішення і реалізовувати їх в оптимальні строки. Визначальну роль у забезпеченні дієвості будь-якої організаційної структури відіграє трудове ресурсне забезпечення діяльності ТНК (Михайлишин, 2016 с. 53).

Стратегія трудове ресурсного забезпечення ТНК має двоїстий характер: з одного боку, корпорації орієнтовані на міжнародний ринок праці, з іншого – на внутрішньокорпоративний (табл. 2), прагнучи в умовах глобального трудове ресурсного дефіциту (відповідно – конкуренції за людські ресурси) закріплювати кадри на максимально тривалий термін через формування можливостей професійної самореалізації, розвиток внутрішньокорпоративної кар'єри співробітників тощо (табл. 3).

Таблиця 2

Напрями і показники формування цілей ТНК
(Якубовський, Козак та Логвінова, с. 17)

<i>Напрями</i>	<i>Показники</i>
Прибутковість	- рівень прибутків - прибуток на основні фонди, інвестований капітал, від акцій, від продажів - щорічний приріст прибутку - щорічний приріст доходу в розрахунку на акцію
Маркетинг	- загальний обсяг продажів - частка ринку – на світовому, національному, регіональному рівнях - приріст обсягу продажів - приріст частки ринку - інтеграція національних ринків для підвищення ефективності та продуктивності діяльності
Виробництво	- відношення обсягу зарубіжного виробництва до обсягу вітчизняного виробництва
Фінанси	- фінансування зарубіжних філій – за рахунок отриманого філіями прибутку або місцевих позик - оподаткування – мінімізація податкового тягара на глобальному рівні - оптимальна структура капіталу - регулювання валютного обігу – мінімізація втрат через коливання валютного курсу
Технологія	- тип технології, передбаченої для передавання за кордон і яка відноситься до нового або старого покоління - адаптація технології до місцевих потреб і обставин
Відносини з місцевим урядом	- адаптація планів філій до планів розвитку місцевого уряду - дотримання місцевих законів, звичаїв, етичних стандартів
Персонал	- виховання керівників з глобальною орієнтацією - виховання керівників з місцевого населення
Науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи	- розробка патентоспроможної продукції - розробка патентоспроможної технології виробництва - географічний розподіл науково-дослідних лабораторій
Навколишнє середовище	- гармонія з навколишнім середовищем - дотримання місцевого законодавства щодо охорони навколишнього середовища

Профіль ТНК містить такі ознаки функціональної зони «трудоресурсне забезпечення» (Михайлишин, 2016 с. 58):

- раціональність структури управління персоналом;
- тип працівників, які працюють в організації;
- компетентність і підготовка персоналу;
- дієвість системи контролю і мотивації персоналу;
- система підготовки і підвищення кваліфікації персоналу;
- плинність категорій співробітників в останні роки;
- система оцінки персоналу.

Важливе місце в системі закріплення працівників займає індивідуалізація професійної траєкторії співробітників відповідно до потреб корпорації та безперервний характер розвитку персоналу (*IBM, Siemens, Ford, General Motors* та ін.). В умовах швидких технологічних змін все більшого розповсюдження набуває концепція широкої професійної підготовки (концепція гнучкого працівника), на відміну від пріоритету вузької спеціалізації попередніх періодів.

Таблиця 3

Управління персоналом як елемент організаційного механізму ТНК
(Михайлишин, 2016 с. 52)

Напрями управління персоналом	Інноваційний потенціал	
	Низький	Високий
Політика набору персоналу	Підбір персоналу за схемою заповнення наявних вакансій	Підбір персоналу за схемою створення робочих місць для ключових працівників
Політика розвитку персоналу	Поглиблення знань згідно з існуючою спеціалізацією	Здобуток знань у суміжних сферах діяльності
Мобільність персоналу	Мінімальна, здебільше за ієрархічною градацією	Можливість горизонтальних і вертикальних переміщень згідно з вирішуваними завданнями
Оплата праці	Оплата на основі витрат праці	Оплата на основі досягнутих результатів
Мотивація бажаної поведінки	Заохочення виконавчої дисципліни	Заохочення ініціативи
Організаційна культура	Переважають формальні знеособлені відносини	Розвинута організаційна культура, довірливі відносини у колективі, дух корпоративної єдності

По мірі розширення масштабів діяльності ТНК гострота конкуренції за людські ресурси зростає. До об'єктивних основ транснаціоналізації як феномену сучасного етапу розвитку світового господарства (поглиблення інтернаціоналізації виробництва, науки, техніки; підвищення ролі коопераційних зв'язків і набуття ними міжнародного характеру; формування суб'єктами господарювання різних країн спільних науково-виробничих структур; широке використання в процесі управління міжнародними господарськими структурами інформаційних і телекомунікаційних технологій (Михайлишин, 2016 с. 23)) додалися наявність людських ресурсів необхідної якості у необхідній кількості в досяжному трудових ресурсному просторі (міжнародному, національному).

Активність ТНК, зважаючи на масштаби їх діяльності, виступає каталізатором міжнародних трудових ресурсних переміщень, змінюючи стан міжнародного ринку праці і впливаючи на систему поділу праці в світі. Міграційні потоки стають все більш цілеспрямованими. Так, за 1960–2020 рр. чисельність міжнародних мігрантів зросла з 72 млн осіб до 281 млн осіб (рис. 1), тобто в чотири рази. При цьому у відносному вимірі відповідні зміни становили лише 1,2 % за вказаний період (рис. 2) при наявності чіткого вектору міграційних переміщень до розвинутих країн.

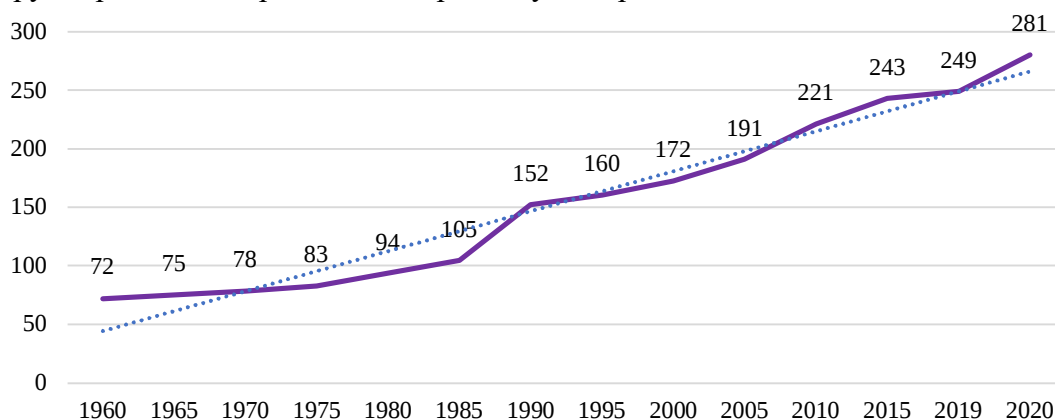

Рисунок 1. Динаміка кількості міжнародних мігрантів у 1960–2020 рр., млн осіб (United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division, 2020)

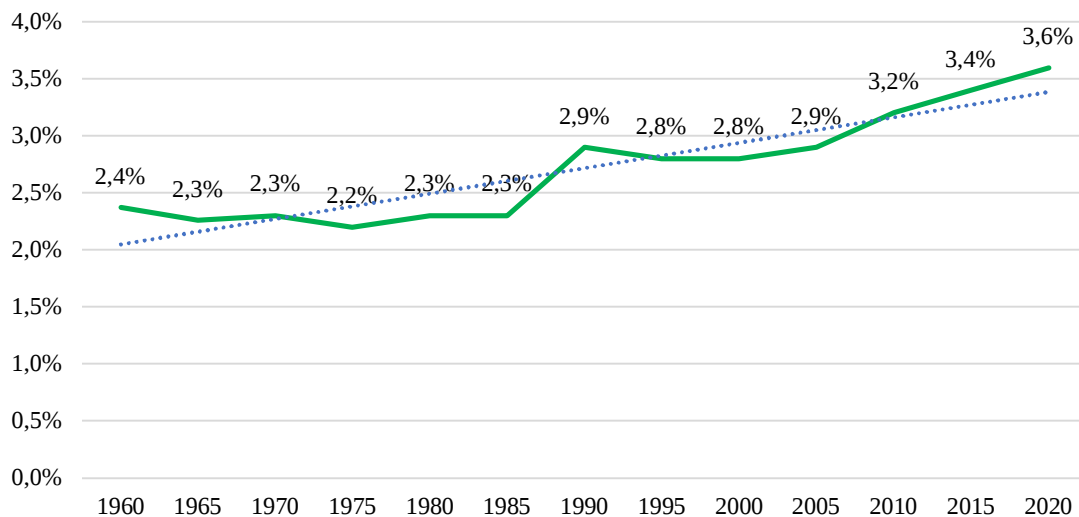

Рисунок 2. Частка міжнародних мігрантів у загальній чисельності населення світу, 1970–2020 рр., % (World Bank, n.d.)

Переважна спрямованість міграційних потоків до країн з високим рівнем доходу і посилення даної тенденції за останні 30 років (1990–2020 рр.) (рис. 3), свідчить про переважання економічних причин міжнародної міграції, що накладається на трудоресурсні очікування розвинених країн, де спостерігаються низхідні демографічні тенденції, старіння населення і посилення явища NEET (люди віком від 15 до 24 років, які не працюють і не навчаються). Загальна кількість спільноти NEET у світі перевищує 60 млн (кожна п'ята молода особа). При цьому якщо у розвинутих країнах це є наслідком високого рівня добробуту, то у країнах із середнім рівнем доходу нестача висококваліфікованих робочих місць для підготовлених працівників визначає потенційну спрямованість міграційних потоків до країн, де можливість відповідного працевлаштування є наявною. Слід також враховувати, що в розвинених країнах високий рівень добробуту у загальному випадку не виступає мотивуючим чинником до отримання більш високого освітнього рівня (заробітна плата не є дієвим аргументом на користь освітньої складової), що підкреслює перспективність домінанти трудової міграції в системі міжнародних міграційних переміщень: намагання розвинутих країн отримати готову кваліфіковану робочу силу, з одного боку, і прагнення більш вигідних умов професійної самореалізації для носіїв здатності до праці з менш економічно потужних країн, з іншого.

Крім того, інтернаціоналізація відтворювальних циклів в рамках ТНК спричиняє структурно-просторові зрушення в системі трудоресурсного забезпечення, принципово змінюючи співвідношення національної та міжнародної кадрової складової. Враховуючи масштаби діяльності ТНК, у галузевому розрізі національний і міжнародний ринок праці вбудовуються в систему транснаціоналізації економічної діяльності.

Відповідно, зміст трансрівневого регулювання діяльності ТНК (вплив суспільства на політику держави щодо регулювання діяльності ТНК; вплив державних органів влади на суспільний рівень; вплив державних органів влади на міждержавний рівень; вплив міждержавного рівня на державний рівень; вплив держав як суб'єктів регулювання діяльності ТНК на наддержавний рівень; вплив наддержавних інститутів на міждержавний рівень (Лимонова, 2015, с. 64-65)) має доповнюватись напрямами взаємодії з ринком праці на всіх рівнях. На міжнародному рівні мають розглядатись

питання формування уніфікованих правил міграційної політики стосовно іноземної робочої сили, на державному рівні – дотримання прав трудових мігрантів, на корпоративному рівні – питання соціальної відповідальності бізнесу щодо використання робочої сили в країнах походження ТНК і приймаючих країнах.

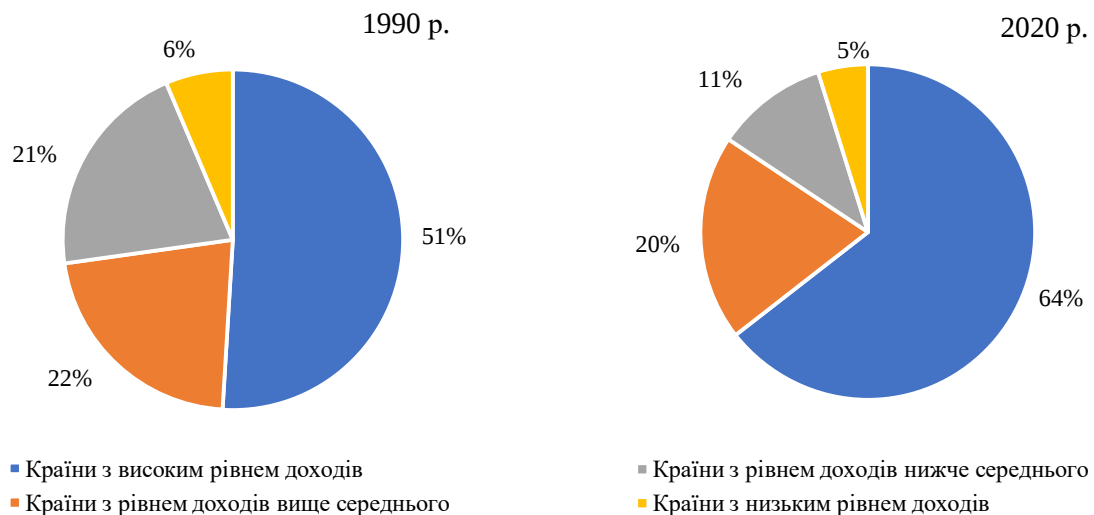

Рисунок 3. Структура розподілу мігрантів за країнами призначення, за рівнем доходу, 1990 р., 2020 р., % (Щеглюк, 2018)

Відповідно, зміст транскордонного регулювання діяльності ТНК (вплив суспільства на політику держави щодо регулювання діяльності ТНК; вплив державних органів влади на суспільний рівень; вплив державних органів влади на міждержавний рівень; вплив міждержавного рівня на державний рівень; вплив держав як суб'єктів регулювання діяльності ТНК на наддержавний рівень; вплив наддержавних інститутів на міждержавний рівень (Лимонова, 2015, с. 64-65)) має доповнюватись напрямками взаємодії з ринком праці на всіх рівнях. На міжнародному рівні мають розглядатись питання формування уніфікованих правил міграційної політики стосовно іноземної робочої сили, на державному рівні – дотримання прав трудових мігрантів, на корпоративному рівні – питання соціальної відповідальності бізнесу щодо використання робочої сили в країнах походження ТНК і приймаючих країнах.

Важливість зазначених питань обумовлена невідомим зростанням чисельності трудових мігрантів в світі (рис. 4). Слід відзначити, що зменшення частки трудових мігрантів у загальній кількості мігрантів працездатного віку обумовлено загальносвітовими тенденціями зниження економічної активності. За прогнозами Міжнародної організації праці (ILO), загальне зниження рівня участі в робочій силі, яке спостерігається з 1990 р., триватиме щонайменше до 2030 р. (International Labour Organization, 2021; 2018; Krueger, 2017) Тим більш важливим є залучення на національні ринки праці іноземної робочої сили, оскільки в усіх групах країн (країни з високим рівнем доходу, країни з рівнем доходу вище середнього, країни з рівнем доходу нижче середнього, країни з низьким рівнем доходу) рівень участі міжнародних мігрантів у складі робочої сили є вищим, ніж немігрантів, причому особливо значним даний розрив є у країнах з високим рівнем доходу – 11,5% станом на 2022 р. (рис. 5).

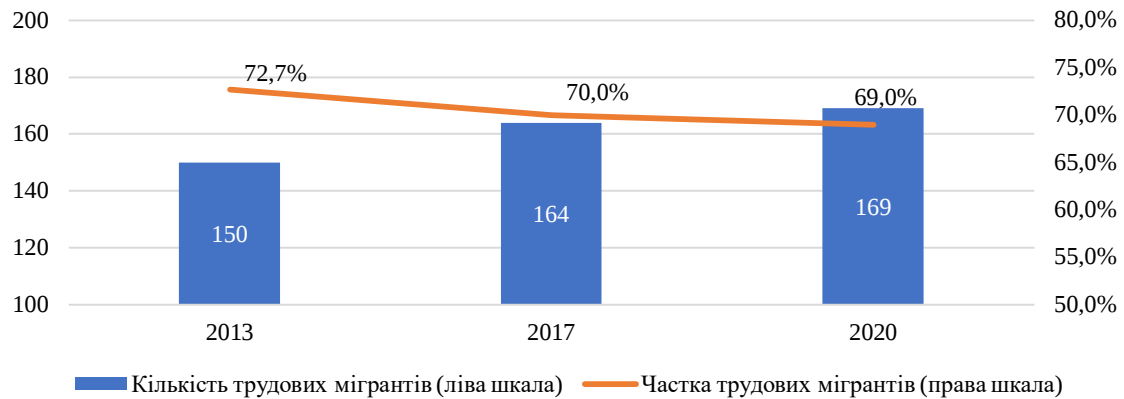

Рисунок 4. Динаміка кількості трудових мігрантів (млн. осіб) та частка трудових мігрантів у загальній кількості мігрантів працездатного віку (%), 2013-2020 рр.
(International Labour Organization, 2021; 2015; 2018)

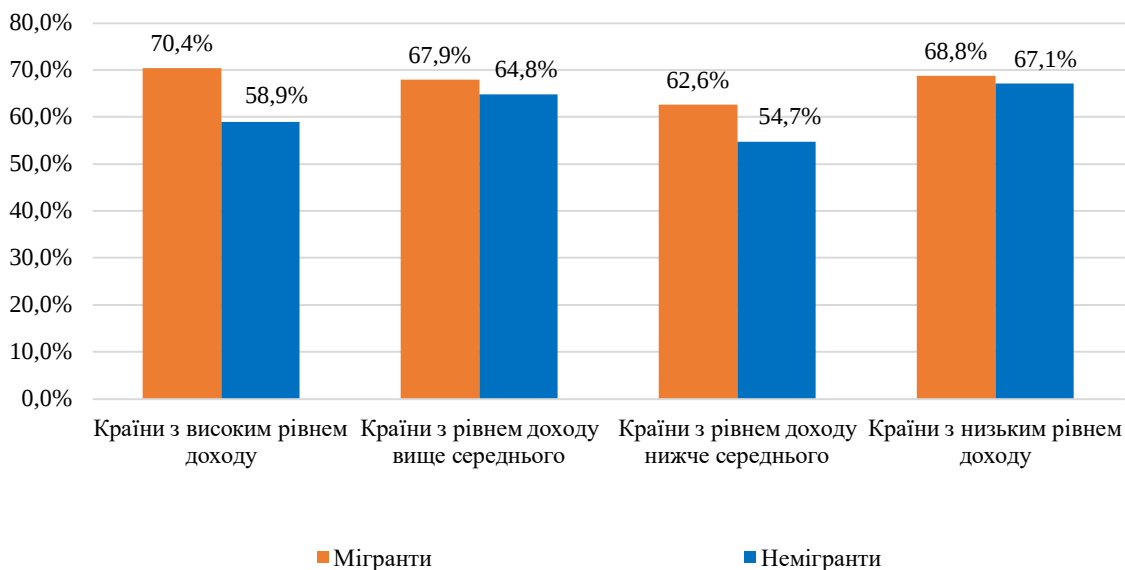

Рисунок 5. Рівень участі у робочій силі мігрантів та немігрантів, розподіл за групами країн за рівнем доходу, 2022 р. (% населення віком від 15 р.) (World Bank, n.d.)

Важливим для розвитку міжнародного ринку праці є також структурний аспект, в контексті поляризації робочих місць. З одного боку, фактори, що лежать в основі поляризації робочих місць, можуть сприяти зрушенням у професійній структурі зайнятості в межах існуючих сфер економічної діяльності (головним рушієм даного аспекту поляризації виступає технологічний прогрес). З іншого боку, може змінюватись галузева структура зайнятості – при зростанні попиту на продукцію певних сфер економічної діяльності підвищується попит на робочу силу, яка перетікає у ці галузі з інших сфер (в яких спостерігається послаблення попиту) (Обелець, 2020). За даних умов ТНК можуть виступати балансувальним чинником стану міжнародного ринку праці, маючи власні можливості для професійного розвитку/перенавчання працівників,

запобігаючи таким чином вивільненню останніх і відповідно – технологічному безробіттю.

Зусилля транснаціональних компаній щодо власного трудових ресурсного забезпечення сприяють діям держави в контексті регулювання ринку праці: якщо поляризація робочих місць відбувається за рахунок скорочення певних секторів, то політика ринку праці має бути спрямована на забезпечення переходу працівників до інших галузей, де зростають можливості зайнятості; якщо поляризація робочих місць визначається головним чином змінами в межах певної сфери економічної діяльності, тоді політика ринку праці повинна сприяти наданню стимулів та можливостей працівникам для отримання необхідних навичок та знань для обіймання робочих місць, зайнятості на яких вимагає відповідної кваліфікації (Обелець, 2020). В обох випадках ТНК зорієнтовані на вирішення вказаних завдань на внутрішньокорпоративному рівні, виступаючи агентом міжнародного ринку праці в контексті вибудовування саморегулюючих механізмів останнього.

Загалом новітні тренди міжнародного ринку праці першої половини XXI століття формується під впливом таких зрушень (Колот та Герасименко, 2020, с. 8):

- зменшення частки молодих вікових груп;
- підвищення середнього віку працюючих («срібне» населення «срібної» економіки і суспільства);
- зниження частки працюючих, які перебувають у працездатному віці;
- підвищення у складі зайнятих в суспільному виробництві працюючих пенсіонерів.

Таким чином, слід очікувати подальших просторово-структурних трансформацій в системі міжнародного ринку праці, і зважаючи на активізацію ролі ТНК на сучасному етапі світогосподарського розвитку – посилення проявів транснаціональних ефектів трудових ресурсного забезпечення.

Висновки.

Сучасний етап світогосподарського розвитку породжує новітні реалії розвитку міжнародного ринку праці, спричиняючи формування специфічних механізмів трудових ресурсного забезпечення на всіх рівнях. Спостерігається глобальна активізація міграційних переміщень, домінування трудової міграції в системі міжнародної міграції, формування міжнародних внутрішньокорпоративних ринків праці транснаціональних структур.

Транснаціоналізація економічної діяльності обумовлює утворення взаємообумовлених зв'язків трудових ресурсного характеру між глобальним ринком праці і локальними внутрішньокорпоративними ринками праці ТНК, що в умовах глобального трудових ресурсного дефіциту виступає стабілізуючим чинником для національних соціально-економічних систем.

Бібліографічний список

- Баула, О. В., Вісіна, Т. М., Вісин, В. В., Галазюк Н. М., Журавльов, О. В., Зелінська, О. М., Кравчук, О. Я., Кравчук, П. Я., Лютак, О. М., Савош, Л. В. та Урбан, О. А., 2018. *Транснаціоналізація світової економіки : колективна монографія*. Луцьк : Вежа Друк.
- Колот, А. та Герасименко, О., 2020. *Сфера праці в умовах глобальної соціоекономічної реальності 2020: виклики для України*. К.: Представництво Фонду ім. Фрідріха Еберта в Україні. Доступно: <<https://library.fes.de/pdf-files/bueros/ukraine/16344.pdf>>
- Лимонова, Е. М., 2015. Трансрівневе регулювання діяльності ТНК. *Економічний нобелівський вісник*, 1(8), с. 62–67. Available at:

- <<https://ir.duan.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ca2fac76-7811-406e-9800-2e4f44628c7d/content>>
- Михайлишин, Л. І., 2016. *Транснаціоналізація світової економіки: інноваційний аспект*. Монографія. Вінниця : ДонНУ.
- Обелець, Т. В., 2020. Сучасні тенденції трансформації ринку праці. *Ефективна економіка* [онлайн], 5. Доступно: <http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/5_2020/106.pdf>
- Руденко-Сударєва, Л. В. (ред.), 2015. *Транснаціоналізація і конкурентний розвиток національних економік: теорія і практика*. Монографія. Вид. 2-ге, доп. Київ : КНЕУ.
- Щеглюк, С. Д., 2018. Транснаціоналізація ділової активності у великих містах України. *Територіальний розвиток та регіональна економіка*. 5 (133), с. 83-91. Доступно: <[https://ird.gov.ua/sep/sep20185\(133\)/sep20185\(133\)_083_ShcheglyukSD.pdf](https://ird.gov.ua/sep/sep20185(133)/sep20185(133)_083_ShcheglyukSD.pdf)>
- Якубовський, С. О., Козак, Ю. Г. та Логвінова, Н. С. (ред.), 2011. *Транснаціональні корпорації: особливості інвестиційної діяльності*. 2-ге вид. перероб. та доп. К.: Центр учбової літератури.
- Fortune, 2023. Global 500. [online] Available at: <<https://web.archive.org/web/20230204123434/https://fortune.com/ranking/global500/2022/>>
- International Labour Organization, 2015. *ILO Global Estimates on Migrant Workers: Results and Methodology*. [online] Available at: <https://www.ilo.org/global/topics/labour-migration/publications/WCMS_436343/lang--en/index.htm>
- International Labour Organization, 2018. *ILO Global Estimates on International Migrant Workers – Results and Methodology*. 2nd ed. [online] Available at: <https://www.ilo.org/global/publications/books/WCMS_652001/lang--en/index.htm>
- International Labour Organization, 2021. *ILO Global Estimates on International Migrant Workers. Results and Methodology. Third edition* [online] Available at: <https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/---publ/documents/publication/wcms_808935.pdf>
- Krueger, A. B., 2017. Where Have All the Workers Gone? An Inquiry into the Decline of the U.S. Labour Force Participation Rate *National Library of Medicine* [online] Available at: <<https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/30739945/>>
- Matthews, N. and Carpenter, C., 2022. *Transnational Corporations vs Countries: Who's Really Got the Power?* Boston Congress of Public Health (HPRH).
- Skinner, G. L., 2020. *Transnational Corporations and Human Rights*. Cambridge University Press.
- Trentini, C., 2021. A Reassessment of UNCTAD's Transnationality Indices in the Digital Economy (December 21, 2021). *Transnational Corporations Journal*, 28(3) Available at: <<https://ssrn.com/abstract=3991159>>
- United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division, 2020. *International Migrant Stock 2020*. [online] Available at: <https://www.un.org/development/desa/pd/sites/www.un.org.development.desa.pd/files/documents/2021/Jan/undesa_pd_2020_international_migrant_stock_documentation.pdf>
- World Bank, n.d. *World Development Indicators (dashboard)*. Washington, DC [online] Available at: <<https://datatopics.worldbank.org/world-development-indicators/>>

References

- Baula, O. V., Visyna, T. M., Visyn, V. V., Halaziuk N. M., Zhuravlov, O. V., Zelinska, O. M., Kravchuk, O. Ya., Kravchuk, P. Ya., Liutak, O. M., Savosh, L. V. та Urban, O. A., 2018.

- Transnatsionalizatsiia svitovoi ekonomiky : kolektyvna monohrafiia* [Transnationalization of the World Economy: A Collective Monograph]. Luts'k : Vezha Druk. (in Ukrainian)
- Fortune, 2023. Global 500. [online] Available at: <<https://web.archive.org/web/20230204123434/https://fortune.com/ranking/global500/2022/>>
- International Labour Organization, 2015. *ILO Global Estimates on Migrant Workers: Results and Methodology*. [online] Available at: <https://www.ilo.org/global/topics/labour-migration/publications/WCMS_436343/lang--en/index.htm>
- International Labour Organization, 2018. *ILO Global Estimates on International Migrant Workers – Results and Methodology*. 2nd ed. [online] Available at: <https://www.ilo.org/global/publications/books/WCMS_652001/lang--en/index.htm>
- International Labour Organization, 2021. *ILO Global Estimates on International Migrant Workers. Results and Methodology. Third edition* [online] Available at: <https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/---publ/documents/publication/wcms_808935.pdf>
- Kolot, A. and Herasymenko, O., 2020. *Sfera pratsi v umovakh hlobalnoi sotsioekonomichnoi realnosti 2020: vyklyky dlia Ukrainy* [The sphere of labor in the conditions of global socio-economic reality 2020: challenges for Ukraine]. K.: Predstavnytstvo Fondu im. Fridrikha Eberta v Ukraini. Available at: <<https://library.fes.de/pdf-files/bueros/ukraine/16344.pdf>> (in Ukrainian)
- Krueger, A. B., 2017. Where Have All the Workers Gone? An Inquiry into the Decline of the U.S. Labour Force Participation Rate *National Library of Medicine* [online] Available at: <<https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/30739945/>>
- Lymonova, E. M., 2015. Transivneve rehuliuвання diialnosti TNK [Translevel regulation of TNC activities]. *Ekonomichniy nobelivskiy visnyk*, 1(8), c. 62–67. Available at: <<https://ir.duan.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ca2fac76-7811-406e-9800-2e4f44628c7d/content>> (in Ukrainian)
- Matthews, N. and Carpenter, C., 2022. *Transnational Corporations vs Countries: Who's Really Got the Power?* Boston Congress of Public Health (HPRH).
- Mykhailishyn, L. I., 2016. *Transnatsionalizatsiia svitovoi ekonomiky: innovatsiinyi aspekt* [Transnationalization of the world economy: an innovative aspect]. Vinnytsia : DonNU. (in Ukrainian)
- Obelets, T. V., 2020. Suchasni tendentsii transformatsii rynku pratsi [Current trends in labor market transformation]. *Efektivna ekonomika* [online], 5. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/5_2020/106.pdf> (in Ukrainian)
- Rudenko-Sudarieva, L. V. (ed.), 2015. *Transnatsionalizatsiia i konkurentnyi rozvytok natsionalnykh ekonomik: teoriia i praktyka. Monohrafiia* [Transnationalization and Competitive Development of National Economies: Theory and Practice. Monograph]. Vyd. 2-he, dop. Kyiv : KNEU.
- Shcheliuk, S. D., 2018. Transnatsionalizatsiia dilovoi aktyvnosti u velykykh mistakh Ukrainy [Transnationalization of business activity in large cities of Ukraine]. *Terytorialnyi rozvytok ta rehionalna ekonomika*, 5 (133), s. 83-91. Available at: <[https://ird.gov.ua/sep/sep20185\(133\)/sep20185\(133\)_083_ShcheliukSD.pdf](https://ird.gov.ua/sep/sep20185(133)/sep20185(133)_083_ShcheliukSD.pdf)> (in Ukrainian)
- Skinner, G. L., 2020. *Transnational Corporations and Human Rights*. Cambridge University Press.
- Trentini, C., 2021. A Reassessment of UNCTAD's Transnationality Indices in the Digital Economy (December 21, 2021). *Transnational Corporations Journal*, 28(3) Available at: <<https://ssrn.com/abstract=3991159>>

- United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division, 2020. *International Migrant Stock 2020*. [online] Available at: <https://www.un.org/development/desa/pd/sites/www.un.org.development.desa.pd/files/documents/2021/Jan/undesa_pd_2020_international_migrant_stock_documentation.pdf>
- World Bank, n.d. *World Development Indicators (dashboard)*. Washington, DC [online] Available at: <<https://datatopics.worldbank.org/world-development-indicators/>>
- Yakubovskiy, S. O., Kozak, Yu. H. and Lohvinova, N. S. (ed.), 2011. *Transnatsionalni korporatsii: osoblyvosti investytsiinoi diialnosti [Transnational corporations: features of investment activity]*. 2-he vyd. pererob. ta dop. K.: Tsentr uchbovoi literatury. (in Ukrainian)

Стаття надійшла до редакції 11.12.2023

Bezzubchenko O. A.
Kalinin V. V.

NEW REALITIES OF THE INTERNATIONAL LABOR MARKET: TRANSNATIONAL EFFECTS OF LABOR RESOURCE PROVISION

This article investigates the contemporary imperatives shaping the development of the international labor market under the growing influence of transnationalization. Particular attention is paid to the evolving mechanisms used by transnational corporations (TNCs) to meet their labor resource needs, which increasingly rely on both global labor mobility and internal corporate labor systems. The study highlights the emergence of extraterritorial coordination mechanisms for balancing labor supply and demand, as well as the formation of intra-corporate segments of the international labor market.

A key focus is placed on the dual strategy employed by TNCs in labor resource management, which simultaneously targets the global labor market and internal human capital development. In the context of a growing global labor shortage, the competition for skilled human resources has intensified, acting as a driving force for international labor migration. Labor migration, in turn, has become the dominant form of global population movement, creating new challenges for national and international policy frameworks.

The article underscores the urgent need to develop a unified and coherent global migration policy that addresses both corporate and societal interests. Furthermore, it presents transnational corporations as balancing agents within the international labor market, capable of stabilizing employment structures amid spatial and structural employment transformations. The findings contribute to the broader understanding of how global economic integration and corporate strategy intersect with demographic dynamics and labor mobility in the 21st century.

Keywords: *international labor market, transnationalization, transnational corporations, labor resource provision, human resources, global labor shortage, international migration, labor migration, migration policy, spatial and structural transformations, employment.*